

Soa & Seksualiteit

in de regio
Rotterdam-Rijnmond

De GGD Rotterdam-Rijnmond richt zich op het voorkomen van de verspreiding van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) en hiv. De GGD biedt daarvoor bij de centrum seksuele gezondheid een laagdrempelige mogelijkheid om te testen op soa en vragen te stellen over anticonceptie en seksualiteit. De dienst geeft ook voorlichting en werkt daarmee aan preventie van soa.

Preventie van soa

Mensen met vragen over seksuele gezondheid en veilig vrijen of met klachten die duiden op een soa, kunnen terecht op spreekuren in Rotterdam. Mannen die seks hebben met mannen (MSM) en sekswerkers kunnen dit spreekuur ook bezoeken voor vaccinatie tegen hepatitis B. Als mannen zich willen laten testen op soa kunnen zij naar de website www.mantotman.nl gaan. Voor jongeren onder de 25 jaar die vragen hebben over seksualiteit is er het Sense-spreekuur. Willen MSM of jongeren onder de 25 liever chatten met een medewerker? Dat kan ook via mantotman.nl en sense.info. De hulpverlening komt voort uit de Regeling aanvullende seksuele gezondheid, die bedoeld is voor de mensen met het hoogste risico op soa.

In deze factsheet zijn de jaarcijfers* weergegeven van de consulten uitgevoerd bij het Centrum seksuele gezondheid van de GGD Rotterdam-Rijnmond.

* Vanaf september zijn deze jaarcijfers online te vinden.

Uitgevoerde soa-consulten

In 2018 bezochten 12.682 mensen een soa spreekuur bij het centrum seksuele gezondheid van de GGD Rotterdam-Rijnmond (2017: 14.122, minus 10%).

Net als in voorgaande jaren:

- woont 85% (10.805) van de cliënten in ons werkgebied;
- daarvan komt 21% (2.276) uit de regiogemeenten en 79% (8.529) uit de gemeente Rotterdam;
- woont 7% in de werkgebieden van GGD Hollands Midden en de GGD Zuid-Holland Zuid;
- komt 6% uit andere GGD regio's;
- is 3% geregistreerd onder een onbekende (anonieme) postcode.

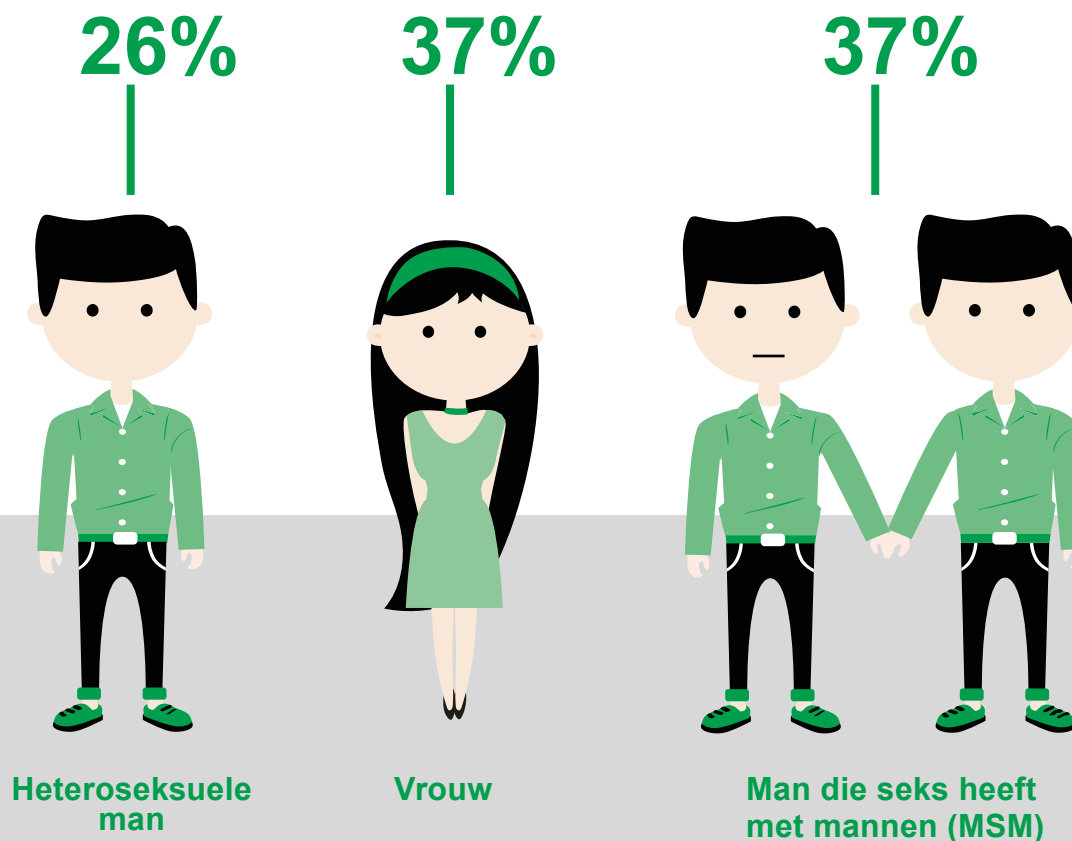
Consulten naar doelgroepen

De verdeling van mensen die op consult komen, wonend in het werkgebied van de GGD Rotterdam-Rijnmond is als volgt: heteroseksuele man 26%, vrouw 37% en man die seks heeft met mannen (MSM) 37%.

Het aantal consulten van individuele bezoekers per 10.000 inwoners (15-64 jaar):

Voor de regiogemeenten **42/10.000**

Voor Rotterdam **149/10.000**

Tabel 1 Aantal uitgevoerde soa-consulten naar risicogroep (2018)

Risicogroep	Regiogemeenten			Rotterdam			
	Aantal consulten*	% van alle consulten**	SOA vind%	Aantal consulten	% van alle consulten	Aantal consulten	% van alle consulten
Heteroman	2747	25%	22,6%	558	25%	2189	26%
Vrouw	3978	37%	20,7%	924	41%	3054	36%
MSM	4053	38%	23,1%	791	35%	3262	38%
Jongeren <25 jaar	4896	45%	24,7%	1121	49%	3775	44%
Lage/middelbare opleiding ***	4552	42%	25,7%	1314	58%	3238	38%
Gewaarschuwd voor soa	2377	22%	33,6%	478	21%	1899	22%
Soa-klachten	3114	29%	29,5%	669	29%	2445	29%
Afkomstig uit een soa-endemisch gebied (1 ^e of 2 ^e generatie)****	4329	40%	23,9%	841	42%	3488	41%
Partner afkomstig soa endemisch gebied	4567	42%	21,6%	946	42%	3621	42%
Sekswerker	282	3%	12,8%	68	22%	214	22%
Cliënt sekswerker	263	2%	13,3%	65	3%	198	2%
Swinger *****	99	1%	19,2%	55	2%	44	1%
Eerder soa in laatste jaar	1905	18%	31,3%	394	17%	1511	18%
Seksueel geweld	136	1%	14,7%	36	2%	100	1%
Totaal	10805	100%	22,1%	2276	100%	8529	100%

In tabel 1 is te zien dat er verhoudingsgewijs meer consulten zijn bij vrouwen uit de regiogemeenten dan uit Rotterdam. Ook worden er relatief meer jongeren en laag/middelbaar opgeleiden uit de regio gezien.

De daling van het aantal consulten in 2018 (10%) komt voor het grootste deel op het conto van heteroseksuele mannen (-19%) en vrouwen (-11%).

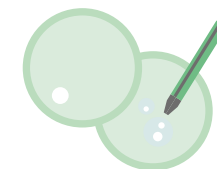
Van de MSM die op consult komen is 18% jonger dan 25 jaar, van de heteromannen is 55% jonger dan 25 jaar en van de vrouwen 66%. In deze groep jonge mensen is bij respectievelijk 25%, 26% en 24% minimaal één soa gevonden (vindpercentage).

Herhaald testen

Mensen met een hoog risico wordt aangeraden regelmatig een soa-test te doen. In 2018 kwam van de vrouwen 16% en van de heteroseksuele mannen 11% vaker dan één keer op consult. Deze percentages zijn voor de regiogemeenten en Rotterdam ongeveer gelijk. Ruim éénderde (35%) van de MSM uit de regiogemeenten kwam meer dan één keer voor een consult. Voor de MSM uit Rotterdam was dit percentage iets hoger, 37%.

Vindpercentages soa 2018

- Het percentage cliënten waarbij één of meerdere soa's werden gevonden (het vindpercentage) is 22,1% voor het gehele werkgebied van de GGD Rotterdam-Rijnmond.
- De vindpercentages van 2018 zijn voor Rotterdam licht gestegen sinds 2017. 2018; Rotterdam: 22,2%, regiogemeenten: 21,7% 2017; Rotterdam: 21,4%, regiogemeenten: 21,9%.
- Bij 2390 mensen zijn een of meerdere soa's gevonden (regiogemeenten 493, Rotterdam 1897).

* bezoekers met bekende postcode

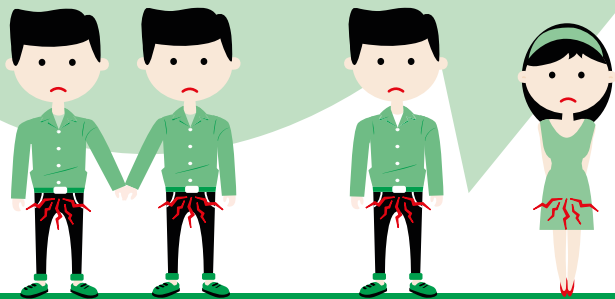
** personen kunnen in meerdere groepen voorkomen

*** laag/middel opgeleid (basis/lbo/mavo/vmbo/mbo/havo/vwo/gymnasium)

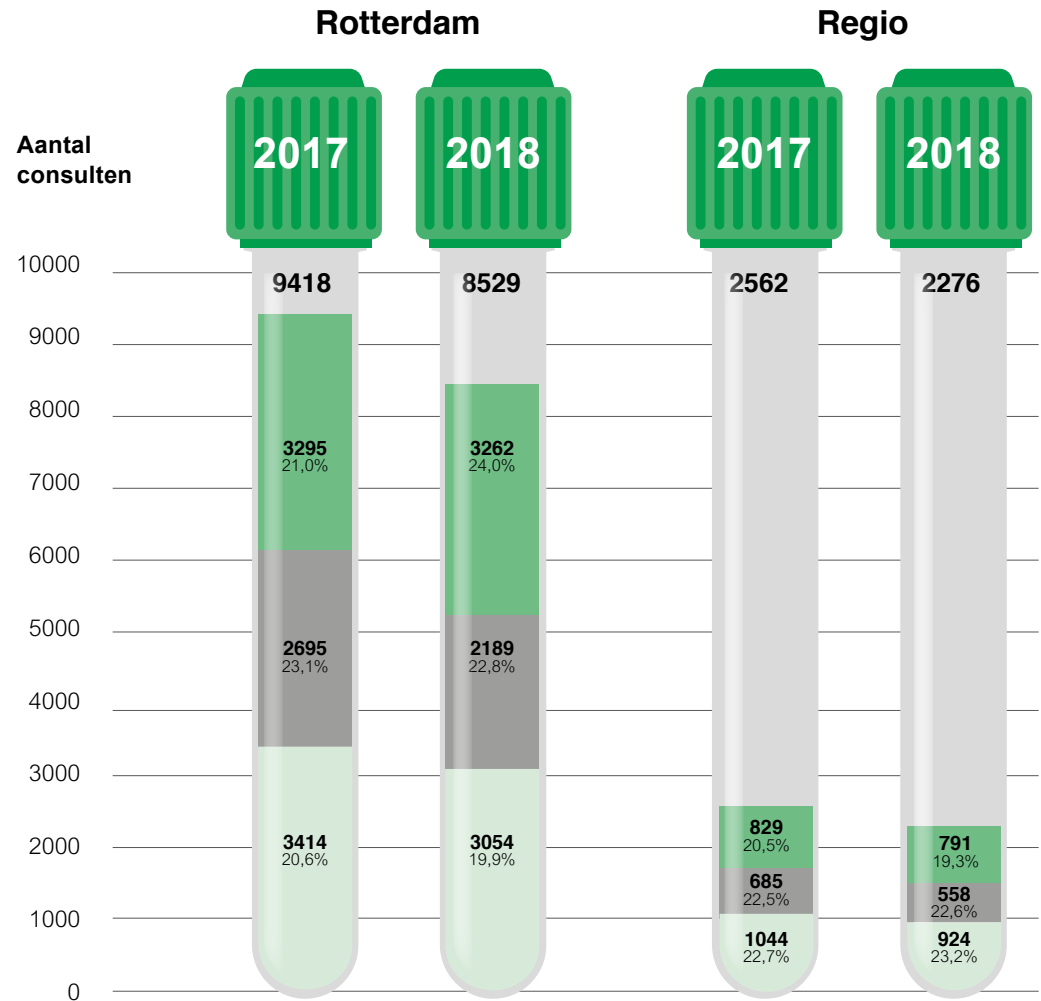
**** als soa endemische landen worden alle landen beschouwd buiten West-Europa en andere Westerse landen.

***** stellen die met andere stellen vrije seks hebben (partnerruil), bijvoorbeeld in parenclubs

Figuur 1: Aantal consulten naar seksueel contact en vindpercentage bij het Centrum Seksuele Gezondheid Rotterdam: regiogemeenten versus Rotterdam, 2017-2018

De stijging van de vindpercentages is een gevolg van de strikte prioritering voor mensen met het hoogste soa risico, zoals mensen die door een partner gewaarschuwd zijn voor een soa of mensen die klachten hebben.

- MSM
- heteroseksuele mannen
- vrouwen

Het jaarverslag van de centra seksuele gezondheid in de regio Zuidelijk Zuid-Holland vindt u op de website van de GGD, www.ggdrotterdamrijnmond.nl/soa-seksualiteit/jaarcijfers

Specifieke doelgroepen

Mannen die seks hebben met mannen (MSM)

Kijkend naar MSM bereiken we in de regiogemeenten meer biseksuele mannen. Van alle consulten bij MSM woonachtig in de regiogemeenten is 18% biseksueel vergeleken met 13% in Rotterdam.

Van de MSM die alleen met mannen seks hebben heeft 29% een migratieachtergrond. Bij biseksuele mannen is dit 39%.

Begin 2018 zijn speciale Testlab consulten voor MSM van start gegaan. Dit zijn consulten voor soa-testen bij mannen met een zeer hoog risico op soa die via mantotman.nl een testaanvraag kunnen doen. Van de 4053 consulten bij MSM woonachtig in het werkgebied van de GGD RR was 60% (2437) een regulier consult en 40% (1616) een consult via Testlab Rotterdam. De percentages voor Rotterdam en de regiogemeenten zijn hiervoor vergelijkbaar.

Bij 259 MSM-consulten gebruikte de cliënt PrEP. PrEP staat voor pre-expositie profylaxe, en is het slikken van medicatie om een hiv-infectie te voorkomen. Het is bedoeld voor mensen zonder hiv, die daar wel een hoog risico op lopen.

Van de MSM die alleen met mannen seks hebben, heeft **29%** een migratieachtergrond

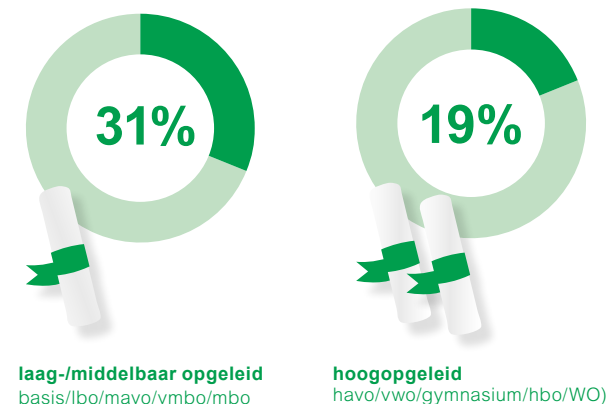
72% van de PrEP-gebruikers had via een zorgverlener PrEP gekregen, de rest via onofficiële weg. Naar verhouding doen PrEP-gebruikers vaker een soa-test via Testlab dan via een regulier consult. Van alle Testlab consulten was 9,8% PrEP-gebruiker vergeleken met 5,4% bij reguliere consulten. PrEP-gebruikers hadden 4 consulten in 2018, zoals ook geadviseerd wordt in de landelijke PrEP-richtlijn, vergeleken met 1,5 consulten in 2018 bij niet-PrEP gebruikers. Het vindpercentage bij PrEP-gebruikers was 27% vergeleken met 20% bij overige MSM.

Jongeren

Het vindpercentage bij jongeren onder 20 jaar is hoger in vergelijking met de groep 20-24 jaar: 33% versus 23% in Rotterdam; 32% versus 24% in de regiogemeenten. Omdat we weten dat bij laag- en middelbaar opgeleide jongeren vaker een soa wordt gevonden, is het belangrijk dat we deze groep zien op ons spreekuur. In 2018 was van de heteroseksuele jongeren uit de regio die op consult kwamen 67% laag of middelbaar opgeleid. Voor jongeren uit Rotterdam was dit lager, 42%. Bij 31% van de laag- of middelbaar opgeleide jongeren werd een soa gevonden, vergeleken met 19% bij hoger opgeleide jongeren. Het vindpercentage bij de allerjongste groep (<20 jaar) lager opgeleiden was zelfs 37% vergeleken met 28% bij de 20-24 jarigen. Dit percentage is voor de regiogemeenten en Rotterdam vergelijkbaar.

De GGD blijft zoeken naar effectieve methoden om de laag- en middelbaar opgeleide jongeren te bereiken, voorlichting te geven en indien nodig op soa te testen. In 2018 is gestart met een pilot in verschillende regiogemeenten (Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk, Schiedam en Nissewaard) om het aanbod van seksuele gezondheidsvoorlichtingen op het voortgezet onderwijs beter vorm te geven. De resultaten zijn positief maar het kost veel energie om scholen en jongerenwerk te bereiken.

Vindpercentage jongeren

Ook is gestart met een gecombineerd voorlichtingen en testactiebeleid op de ROC's*. Hier krijgen jongeren algemene info met behulp van een Sense-stand in de centrale hal, wordt er gericht voorlichting gegeven in de klas en is er een verpleegkundige aanwezig voor een laagdrempelig soa-spreekuur.

*ROC: regionaal opleidings centrum, verzorgt het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en volwasseneneducatie

Om het aantal nieuwe hiv-infecties terug te dringen, is GGD Rotterdam-Rijnmond sinds begin 2019 begonnen met PrEP-zorg. Mensen die PrEP slikken, hebben medische begeleiding nodig. De GGD neemt deze begeleiding op zich, inclusief voorlichting en de noodzakelijke testen. Vanwege de beperkte capaciteit richten wij ons vooral op kwetsbare cliënten met een duidelijk verhoogd risico op hiv.

Preventie-activiteiten

De GGD spitst zijn preventie toe op subdoelgroepen van jongeren: laagopgeleide jongeren waaronder migranten, jonge mannen die seks hebben met mannen (MSM) en sekswerkers. De GGD benadert deze jongeren daar 'waar zij te vinden zijn': online via Sense.info, op de ROC's¹, bij het jongerenwerk en via collega's van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Medewerkers zoeken sekswerkers ook op bij seksinrichtingen en bij de inloop Door2Door.

Jongeren uit de hele regio doen mee aan preventieactiviteiten in Rotterdam. Een medewerker van de GGD die voorlichting geeft op een ROC in Rotterdam bereikt ook jongeren uit andere gemeenten. Omdat een soa voor veel mensen een beladen onderwerp is, vraagt de GGD deelnemers van de groepsvoorlichtingen niet naar hun adres. Hoeveel inwoners per gemeente zijn voorgelicht, is daarom onbekend.

De GGD zet bij seksinrichtingen en bij Hang Out 010 (een organisatie voor LHBTI-jongeren²) een combinatie in van voorlichting over soa, anticonceptie, seksualiteit, vaccineren en/of testen. Ook is de GGD aanwezig bij activiteiten waar veel MSM aanwezig zijn, zoals Rotterdam Pride, als daar voorlichting geven mogelijk is. De focus verschuift echter naar online hulpverlening voor MSM. Online zal dit waarschijnlijk via de dating app plaatsvinden. Veel mannen vinden hun sekspartners via een dating app. Uitgangspunt van de voorlichting is gezonde seksualiteit. De voorlichting richt zich op plezierige seks en op veilig vrijen, ook in situaties waarin dat niet gemakkelijk is, bijvoorbeeld bij schaamte/taboe over seksueel gedrag.

¹ ROC: regionaal opleidingscentrum, verzorgt het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en volwasseneneducatie.

² LHBTI: lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender- en intersekse personen

Keuzehulp

De GGD biedt keuzehulp bij een ongeplande zwangerschap. Meisjes en jonge vrouwen die hulp willen bij de keuze over het wel of niet doorzetten van de zwangerschap, kunnen voor een persoonlijk gesprek bij een hiervoor opgeleide verpleegkundige terecht. Verwijzing vindt plaats via stichting FIOM.

Centrum voor seksueel geweld (CSG)

Voor slachtoffers van seksueel geweld ouder dan 16 jaar beschikt de GGD over een centrum seksueel geweld. Aanmelding verloopt via het landelijke nummer 0800-0188 of via de politie. Bij het CSG wordt in samenwerking met de politie en FARR (forensisch arts Rotterdam-Rijnmond) het slachtoffer onderzocht, worden eventuele sporen veiliggesteld en wordt het slachtoffer begeleid tot maximaal 6 maanden na de gebeurtenis. Het CSG is 7 dagen per week 24 uur per dag bereikbaar via het landelijke nummer. Slachtoffers jonger dan 16 jaar worden opgevangen in het Sofia kinderziekenhuis. Aanmelding verloopt eveneens via de politie of het landelijke nummer. Meer informatie op www.ggdrotterdamrijnmond.nl/advies-hulp/seksueel-geweld.

Wat doet de GGD voor mijn gemeente?

Het team Soa & Seksualiteit:

- biedt de mogelijkheid van een soa-consult, inclusief testen en zo nodig behandelen en/of verwijzen in Rotterdam;
- biedt ondersteuning bij partnerwaarschuwing; digitaal, telefonisch of tijdens het consult;
- biedt voorlichting aan subdoelgroepen jongeren op plaatsen waar zij zich bevinden;
- bewaakt de verspreiding van soa's en/of hiv op basis van verzamelde gegevens, om zo nodig maatregelen te kunnen nemen;
- biedt ondersteuning bij ongeplande/ongewenste zwangerschap en verwijst door;
- biedt ondersteuning en begeleiding aan slachtoffers van seksueel geweld (ouder dan 16 jaar).

Meer informatie en contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met team Soa & Seksualiteit via postbussoaggd@rotterdam.nl. Ook kunt u kijken op onze website www.ggdrotterdamrijnmond.nl/soa-seksualiteit

Dit is een uitgave van de gemeente Rotterdam en de GGD Rotterdam-Rijnmond. Het team Soa & Seksualiteit is onderdeel van de afdeling Publieke Gezondheid, net als de teams Infectieziektebestrijding en Gezondheid & Milieu.

Copyright © augustus 2019